СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 25. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 31-го січня 1940. No. 25. Jersey City, N. J., Wednesday, January 31, 1940. VOL. LXVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДЖАН ЛУІС КРИТИКУЄ ПАНЮ ПЕРКІНС

КОЛОМБОС. — На конвенції вуглекопної юнії голова К.П.О., Джан Луіс, далі критикував політику адміністрації, зокрема роботу секретарки праці, пані Перкінс. Він сказав, що вона має заворот у голові і розуміється на економічних проблемах стільки, що готентот на моралі. Вона надається добре до кухні, а не до політики, говорив він. Також на адресу президента Луіс висказував некомплементарні вирази, кажучи, що він недбало відносився до питання безробіття. Луіс перестерігав політиків, щоб не пробували розвязати безробіття в той спосіб, що штовхнуть край до війни. Інші бесідники на тій конвенції стверджували, що Америці грозить більша небезпека від безроття, ніж від проблематичного наїзду з боку котрихнебудь азійських чи европейських сил.

НЮ ЙОРК ВИГРАВ ПРАВО НАКЛАДАТИ МИТА.

НЮ ЙОРК. — Найвищий суд розглядав позов приватних компаній проти заряду міста Ню Йорк за те, що той заряд накладає податки на входячі до стейту продукти і ті податки фактично рівняються митам. А на основі конституції один стейт не має права накладати мита на продукти іншого стейту. По докладній провірці справи суд видав рішення, що місто має право накладати на продукти податки, а коли ті податки мають схожість із митом, то на це нема ради. Всетаки судді під тим оглядом були поділені — три були проти тих податків, а пять за.

З ВИБОРЧИХ КАМПАНІЙ.

ТОПІКА. — Джозеф Мартин, провідник меншости в конгресі, виголосив виборчу промову, в якій говорив, що теперішній уряд „но гуд", і Америка потребує іншого. Лиш републиканський уряд може привернути рівновагу краю і добробут, говорив він. Мартин казав, що завдання наступного уряду будуть такі: держати край здалека від війни; відразу припинити марнотратність уряду; обмежити податки, що звязують приватний бизнес, малий і великий; припинити контролю приватного економічного життя з боку уряду; змінити закон взаємовідносин праці, і т. д.

ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ФАШИЗМОМ В АМЕРИЦІ.

ВУСТЕР (Огайо). — Відомий американський бизнесмен, можливий кандидат на президента, Вендел Вилке, виголосив з нагоди річниці місцевого каледжу промову, в якій перестерігав перед можливістю фашизму в Америці. Він говорив: „Коли тільки уряд зачне впроваджувати автократичну контролю в індустрію, він мусить, щоб задержати ту контролю, задавлювати ступнево і свободу сходин, свободу церкви, свободу преси і свободу думки. Ті, що не є в бизнесі, хай не думають, що вони будуть вільні від тих обмежень, які накладає уряд на вільні економічні підприємства. Кінець кінців всі форми свобід удержуються, або падають. Бизнес не є щось відорване від нашого життя. Це частина цього життя. Коли право свобідного підприємства в тоталітарних режимах в Італії і Німеччині було понехане, також професори були змушені замовчати. Коли провідники бизнесу втратили свободу, священство також було обмежене в правах".

ПОМЕР АМЕРИКАНСЬКИЙ ФІЛЯНТРОП.

НЮ ЙОРК. — У шпиталі помер у 66 році життя Едвард Гаркнес, американський багатир і філянтроп, який роздав на різні добродійні ціли, головно на університети і студентську молодь, сто міліонів долярів.

НЕ БУДЕ НОВИХ ПОДАТКІВ У СТЕЙТІ НЮ ЙОРК.

ОЛБАНІ. — Асемблимени тепер вертаються до стейтової столиці і кажуть, що настрій серед широкого населення нюйорського стейту такий, що нема мови, щоб вони ухвалювали нові податки. Пропозицію ухвалити нові податки подав губернатор Лімен, щоб покрити недобір у висоті 15 міліонів долярів. Той недобір буде покритий в інший спосіб, можливо, що шляхом обркоєння стейтового буджету.

РОБІТНИЦТВО В ДЕФЕНЗИВІ.

НЮ ЙОРК. — Франсіз Фентон, організатор Американської Федерації Праці, заявив, що протитростовий закон Шермана був ухвалений виключно в тій цілі, щоби боротися з тростами і монополями в промислі, а не в юніях. А недавно голова монопольного відділу в департаменті справедливости, Турман Арнолд, заявив, що влада зачне поборювати на основі того закону ті юнії, які хочуть здобути монополь на робітничу працю.

НОВІ ЕЛЕКТРОВНІ НА НАЯГАРІ

ОТАВА. — Між канадійським урядом і американською делегацією прийшло до порозуміння відносно будови нових електровень на водопаді Наягара, а також відносно переведення реґуляції на ріці Сейнт Лоренс, в цілі зроблення її справною для плавби. Ця умова незабаром буде ратифікована і приступлять до інжинірських робіт.

РОЗВЯЗАЛИ ПРОТИЗЛОДІЙСЬКЕ ТОВАРИСТВО

Так зване Охоронне Товариство в Юнікорн, Па., котре повстало 72 роки тому з ціллю боротися проти крадіжів коней, розвязалося, бо не має що робити.

КАНАДА СТАРАЄТЬСЯ ЗАХОПИТИ ПІВДЕННО-АМЕРИКАНСЬКІ РИНКИ

Британійська бльокада Німеччини перетяла її торговлю з Південною Америкою, яка була дуже жива й куди Німеччина вивозила щорічно товарів на суму $257,000,000. Ті ринки Німеччина тепер стратила і їх старається дістати Канада.

Німеччина вивозила туди: вугіль, кокс, медичні ліки, електричні апарати, залізні вироби, автомобілі, ріжну машинерію, ткацькі матерії, шкіряні вироби, знаряди для обрібки бляшаних річей, хемікалії, сталеві рури, залізничі паровози і т. ін.

А там Німеччина купувала: бавовну, каву, кукурудзу, пшеницю, вовну, насіння, цину, олово, азотні погної, какао, тар, оливу й нафту.

Багато товарів, які продавала там Німеччина, може тепер збувати Канада. Одначе трудність полягатиме в торговлі обмінній. Бо багато з тих товарів, що їх має на вивіз Південна Америка, Канада також експортує. Всеж лекше буде Канаді навязати там торговельні взаємини, ніж наприклад Злученим Державам, хочби завдяки обниженій волюті канадійського доляра. Цю квестію пильно обмірковують канадійські торговельні експерти. Якщо Канада завоює ті ринки, вона задержить їх і на повоєнні часи, а це розбудує канадійську індустрію.

СОВЕТСЬКІ ЛЕТУНИ БОМБАРДУЮТЬ БЕЗ МИЛОСЕРДЯ

ГЕЛЬСІНКІ. — Советське командування мститься за невдачі на суші й тому зарядило бомбардування десяток фінських міст. При тому цілковито знищено цілий шпиталь і вбито 7 шпитальних піклуванок (норсок) і 16 хворих, що лежали в шпиталі. Усіх згинулих від бомбардовань буде вище сотки. Ранених є понад 250. На суші вбито в боях 1,200 советських жовнірів впродовж одного дня. Советська девятьденна офензива коштує їх понад 25,000 ранених і вбитих. Тих останніх буде до десять тисяч.

ВІД ЧОГО НЕБУВАЛИЙ ХОЛОД?

Роберт Довл, федеральний урядник погоди в Портленді, Мейн, приписує небувалий холод вульканічному копотові, що кружляє у вищих верствах земної атмосфери й не пускає до землі теплоти сонця.

На його думку, величезні стовпи вульканічного копоту, що важать разом багато міліонів тон, вилетіли з вульканів на Алясці й на південній частині Тихого океану й створили довкола землі поволоку, що не пропускає соняшних промінів. Через те в 1939 році не було літа, а теперішня зима одна з найлютіших.

Тим самим фактом Довл пояснює незвичайну блискучість заходів і сходів сонця.

ТЕЖ НАСЛІДКИ ХОЛОДУ

Союз Дикого Птацтва, в Савтгемптоні, на Лонг Айленді, здавна кормив дикі птахи, що зліталися на поблизьку резервацію для диких птахів. Цього року товариство видає денно для птахів два рази більше поживи, як звичайно, бо аж тисячу фунтів кукурудзи й картоплі. Обчисляють, що на жир збирається там денно 6 до 8 тисяч штук, переважно качок.

Коло Ла Сал, Іллінойс, викидають на годівлю диких качок на лід ріки Іллінойс паперові мішки, повні лущеної кукурудзи. Кидають їх з літаків.

РІДКА СТУДІНЬ НА КУБІ

Дві особи замерзли в місті Плясетас, у провінції Санта Кляра, на Кубі, підчас одного з рідких морозів, що навістив Кубу. Останній холод того роду записано 36 літ тому.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ НЕ ДОПИСУЄ

МОСКВА. — Треба підбадьорювати селян, щоб самі садили для себе на своїх городах та щоб краще платити їм за їхні продукти. Таке пише „Правда" і критикує гостро завелику централізацію. Через неї є замало поживи в Советах. Тому має тепер зарадити — індивідуальна ініціятива.

ПРОРУБУВАЛИ ЛІД ДЛЯ ХРЕСТУ

Щоб не відкладати заповідженої церемонії хресту на ріці Горикейн, баптиський провідник з Гобардсвилу, Вест Вірджінія, мусів казати прорубати полонку. Показалося, що лід мав сім цалів грубости. Троє людей дало себе охрестити в полонці й зараз побігли до добре огрітої церкви.

ВЕЛИКІ ШКОДИ ВІД МОРОЗІВ НА ПОЛУДНІ

Холод, що навістив полудневі стейти, вже скінчився. Наробив він там своєю несподіванкою великих шкід, котрі обчисляють на грубі міліони.

Урядники стейту Флориди кажуть, що їм забере кілька тижнів оцінити розміри шкід. Був це найдовший холод за останніх 25 літ. Через морози більшість народніх шкіл була закрита.

Небувалому холодові приписують багато смертей: у Тенесі згинуло 17 людей, у Флориді 6, у Луізіяні 22, в Арканзо, Джорджії й Норт Каролайні по 10.

Через зимно тютюнові ярмарки у Вірджінії були закриті. З Луізіяни доносять про великі шкоди для рільничих продуктів.

По всіх полудневих стейтах дається відчути брак вугля.

УГОДА МОСКВИ З „ЛЯЛЬКОВИМ УРЯДОМ" ФІНЛЯНДІЇ.

Жданов, Сталін, Ворошилов і Молотов підписують угоду союзу з нібито фінським комуністичним урядом у Теріокі, в Фінляндії. Нібито в його імені стоїть Ото Куусінен (останній направо).

ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ПРО „ПОЛЬЩУ В ДАВНІХ ГРАНИЦЯХ"

ЛОНДОН. — „Дейлі Телеграф" подає, що вибраний поза Польщею польський президент В. Рачкевич заявив в Анжері, осідку нового польського уряду в Франції, що як тільки німці будуть побиті, то нова Польща забере назад від Советів усі ті землі, що вони їх тепер забрали, бо Польща буде відбудована в давніх границях.

В ГАЛИЧИНІ ПІД СОВЄТАМИ.

ЛОНДОН. — „Український Бюлетень", видаваний у Лондоні англійською мовою Українською Пресовою Службою (націоналістичною), подає у випуску за січень, що советська влада перевела в листопаді в Бережанщині масові екзекуції українських діячів і молоді. Згинули 60 осіб. В жовтні були масові арешти, а розстріляно 17 осіб. Це останнє донесли швайцарські газети.

ДЛЯ ЧАСОПИСУ „ТАЙМС" — В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ МОСКАЛІ.

ЛОНДОН. — Найбільший англійський часопис „Ди Таймс", що часто передає у політиці те, що є виразом британійського міністерства закордонних справ і далі попирає єдину, неділиму Росію, коли доносив про заняття Советами Західньої України, подав таке, що Совети „забрали назад ті польські провінції, які замешкують головно росіяни". А далі подав, що „Білорусь і Україна це національні части російської родини".

РОЗСТРІЛЯНИЙ ПАРОХ ПОЛЬСЬКОЇ КАТЕДРИ.

БЕРЛІН. — Артур Ґрейзер, адміністратор познанської округи, ствердив, що розстріляно пароха познанської католицької (польської) катедри, заявляючи, що нацистична влада не буде зносити ніякої політичної акції з боку духовенства. Пароха, як подає нацистичний комунікат, розстріляно за те, що намовляв поляків стріляти на німецьких жовнірів, як ті займали Польщу.

ФОРМАЛЬНИЙ ПРОТЕСТ.

БЕРЛІН. — Німецький амбасадор, приділений до Ватикану, заложив в імені свого уряду протест проти радіових авдицій, передаваних ватиканською стацією, в яких говориться про німецькі звірства і вбивання священників і цивільних у Польщі. Амбасадор заявив, що Ватикан бере таким чином участь у ворожій пропаганді проти Німеччини.

ЗАНЕПОКОЄНІ ГОСТРИМИ МІРАМИ.

БЕРЛІН. — Американський кореспонденс Отто Толішус подає, що німецьке населення занепокоєне тими відомостями, що доходять з окупованої Польщі. Зокрема промовами націстичних провідників, що наказують націстам бути „твердими", що говорять про Лодзь, що там не має остатись ноги ні одного поляка чи жида, як і тим, що ціле польське населення має відповідати за те, що поляки вимордували понад 10,000 німців. Те останнє заявив на вічу в Штутґарті Р. Візнер, бувший член польського сенату. А Артур Ґрейзер заявив чужинецьким кореспондентам, що бракує від початку німецько-польської кампанії 13,000 німців, включно з 400 жінками, з яких знайдено коло 7,000, що були трупами, навіть дуже покаліченими. Це були, казав Ґрейзер, масакри, ведені поляками при помочі випущених з криміналів бандитів.

ІНТЕРВЮ КАРДИНАЛА ГЛЬОНДА.

РИМ. — Польський кардинал Глёнд заявив американському кореспондентові, що відносини в окупованій німцями Польщі є ще гірші від тих, що описані в „Зеленей Книзі", переданій Ватиканові. Відомости, зібрані в тій книзі, були передавані через ватиканське радіо. Кардинал заявив кореспондентові, що відносини під большевиками є під тим оглядом кращі ніж у Німеччині, але це тільки часово. В польськім ґенерал-ґубернаторстві, казав кардинал, нарід засуджений на голод і смерть. Казав, що в його дієцезії (Познань) німецька влада розстріляла 18 священників. В концентраційних таборах кладуть жида, а коло нього польського священика, потім знову жида і священика і т. д., щоби показати, що жид і польський священик є одної кляси.

БУДУТЬ УСЮДИ ПРОТЕСТУВАТИ.

ПАРИЖ. — Польський уряд розішле „Зелену Книгу" з протестом проти німецького терору в окупованих польських землях до урядів усіх невтральних держав.

МАСОВИЙ ПОВІТРЯНИЙ НАСТУП НІМЦІВ.

ЛОНДОН. — Німецькі бомбовики атакували британські кораблі на просторі яких 400 миль. Досі не знати, скільки було тих бомбовиків, але було їх певно 15, а може й більше. Німецький комунікат подає, що вони знищили 9 кораблів. Одно певне, що нанесли поважну шкоду та дали поняття того, чого можна надіятись, коли би появилася сотня таких бомбовиків.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕД ВЕЛИКИМ ПОСУНЕННЯМ

Вістки з ріжних закутин Европи вказують з досить великою дозою певности, що Німеччина приготовляє незадовго велике посунення проти своїх ворогів. Доносять, що вона приготовилася до наступу мілітарно й економічно: набудувала відповідне число літаків і підводних човнів, назбирала відповідну скількість амуніції й інших матеріялів. Маючи це все готове, вона, кажуть, готова кожної хвилини до великого удару. До цього удару її заставляє, мовляв, сама та обставина, що вичікування мирного закінчення війни помагає її ворогам, а їй лише шкодить.

Одначе мілітарна акція все ще чомусь вичікує остаточного сиґналу. Все ще падуть погрози за погрозами, а діла нема. Недавно роблено це з розрахунком, що такими загрозами можна буде заставити Анґлію шукати миру. Тепер уже й такої надії нема. Приходиться шукати причини проволоки деінде. Американські кореспонденти догадуються, що німецька офензива ще не підготована дипльоматично. Поки прийде до офензиви, Німеччина мусить дати відповідь на кілька питань, які мають для висліду офензиви рішальне значіння.

Першим таким питанням є: яке є справжнє відношення Росії до Німеччини? Останніми днями було багато даних на те, що союз Гітлера зо Сталіном не слабне, а навпаки, закріпляється щораз більше. Одначе чи може Гітлер бути певним, що Сталін не підстроїть йому якогось підступу на Балтику або на Балкані?

Друге питання відноситься до Румунії. Німеччина потребує для війни доконче нафти. Її може дістати вона передівсім від Румунії. Румунія обіцяла нафту, але достава не була відповідна. Чому? — питається Німеччина. Чи тому, що Румунія не може давати більше, чи тому, що вона не хоче?

Поза цими питаннями першої ваги є ще інші питання, тісно з ними звязані. Передовсім, що буде робити Мадярщина на випадок, коли Росія почне кампанію проти Румунії. Чи піде вона помагати Румунії, чи піде рвати собі території з розпадаючоїся Румунії? І далі: чи піде Мадарщина сама, чи може вона має в цій справі якусь ґарантію допомоги з боку Італії? Колиж Італія обіцяла помагати Мадярщині, то що буде робити Югославія, почерез котрої територію мусить іти допомога Італії для Мадярщини?

Як бачимо, перед починанням офензиви Німеччина мусить знайти відповідь на цілу низку преважних питань, а багато з цих питань іще далекі до відповіди. Через те мабуть і затягається остаточна офензива, що малаб остаточно вирішити затяжну війну між великими державами Европи за панування над Старим Світом.

БЛ. П. О. ОМЕЛЯН НЕВИЦЬКИЙ

Довідуємося з деякої „карпаторусскої" преси, що 31. грудня 1939 р. помер у Майнерсвилі, Па., о. Омелян Невицький. Як відомо, покійний був „білим круком" серед того священства з Карпатської України, що є тут в Америці. Здавен давна почував себе „народовцем" і називав себе „українцем". Його імя є тісно звязане з українським рухом на Закарпатті, а тяжка хвороба не дозволила покійному розвинути ширшу діяльність в Америці. Дотого протиукраїнське наставлення тутешнього духовенства з Закарпаття гамувало здійснювання того, що було в голові й душі покійного.

Поки хтось з ближче знайомих, головно духовних, спроможеться подати до української преси хоч згадку про похорон, подамо те, що пишуть про покійного ті, що були інших як він політичних переконань.

„Американскій Русскій Вестнік" з 25. січня б. р. подає таке:

„В шетамизмі (рекордовій книзі як ужгородської так і пряшівської епархії) стрінемося на протязі довгих століть з Невицькими як іменами священиків. Всі вони були і є великими народовцями, в добрім розумінні цього слова, що любили з глибини серця наш український (в оригіналі: руский!) бідний нарід. Тої родиної традиції держався і о. Омелян. Не держав голови високо, бо тільки порожний колос підноситься високо, а був повний скромности. Його приятелі називали його Шевченком, бо тяжко знайти між нами таких, щоб так гарно говорили нашою милозвучною мовою, як Він. А як у колі приятелів співав наші чудові українські пісні, то серце дріжало, а очі були повні сліз, співчуваючих з нашим народом. Та як зачав з нами говорити, то в наших думках зеленіли наші високі Карпати, гуділи кремезні буки, шуміли стрункі сосни, а в ухах наших відбивався голос сопілок наших пастушків. Колиж дещо писав, то слова його плили, як та вода гірського потока. Про це можуть краще сказати майнерсвільські парохіяни, де Він був священиком, ввесь час від свого приїзду до Америки. Але це ще не все. Він займався також і артистичною архитектурою. Краще від яких митців виготовляв Він пляни церков, іконостасів чи вівтарів. І треба тільки поглянути на іконостас у Джерзі Сити, котрий Він зладив, щоб це як слід зрозуміти".

До цього додамо від себе, що покійний прибув до Америки сам, а на Закарпатті оставив родину. Його дружина — це Ірина Невицька. Хто хоч трохи визнається на розвою українського руху в Карпатській Україні, той певно добре обзнайомлений і з тим іменем. У 1936 році ціле Закарпаття святкувало пятьдесятьліття пані Ірини Невицької — як високо заслуженої громадянки й української письменниці. Сама вона походить також із священичої родини. Є дочкою священика-патріота о. Павла Бурика. Коли заручилася з покійним о. Невицьким, мала 16 літ. Викликало це свого роду „сензацію" з того боку, що заручинові повідомлення видруковано тоді по „українськи". З уст свого чоловіка почула перший раз, що вона „українка". Він їй достарчив перших чисто українських книжок. І дружбою на їх весіллю був українець, спроваджений аж з Галичини... Під впливом покійного вона зачала писати українські оповідання в ужгородській „Науці" й тим розпочала свою літературну діяльність. Була теж невідступною товаришкою покійного в усій його громадській праці, хоч сповнювала в тому самому часі ревно й свої обовязки матери — шестеро дітей.

Покійний о. Невицький приїхав до Злучених Держав у 1921 році.

НАСКІЛЬКИ ПОВАЖНА Є РОСІЙСЬКА ЗАГРОЗА СВІТОВІ?

(Від канадійського кореспондента).

(Докінчення)

Викинення Росії з Ліґи Націй.

Закінчуючи свою статтю, обговорює Дру справу викинення Росії з Ліґи Націй і здогадується, що це буде зворотною точкою в історії. Хоч не треба надіятися, що це матиме відразу якісь більші наслідки, то одначе це може стати початком придумання якогось пляну колективної забезпеки. Правдою є, стверджує полковник Дру, що Ліґа Націй нічого не зробила, коли Японія напала на Манджурію, коли Італія підбила Етіопію, а Німеччина заняла Австрію й Чехословаччину. Одначе народи світу навчилися дечого від того часу. Вони тепер знають, чого вони перед тим не знали, що ті народи, що люблять свободу, мусять держатися разом, щоби боронити вразі потреби тої свободи силою зброї. Вони прийшли до того переконання, що політика невмішування означає тільки, що кожний край мусить боронити себе сам проти народів, що нападають, і що аґресія не стається справою, яка інтересує інші народи аж до того часу, поки вона не дотикає їх самих. У міжчасі вони навіть торгували з нападаючим і його жертвами, будучи невтральними. Світ навчився в останніх кількох місяцях, що така політика означає на кінці самогубство, без огляду на те, що ця справа може комусь імпонувати як тимчасово вказана для уникнення війни.

Без огляду на те, чи Ліґа Націй полишиться під тим самим іменем чи ні, останнє одноголосне рішення репрезентантів більшости держав на засіданні Ліґи Націй у Женеві каже надіятися, що взаємна допомога прибирає тепер активну форму. Розуміється, каже полк. Дру, що невідрадне положення в Европі ще існує, бо ще не повалено націстичного уряду, а німецький нарід не засів до спільномо стола вільних народів. Одначе женевське рішення, без огляду на те, як довго потриває ще війна, дає до пізнання, що народи, які вірять у принцип колективного ділання, не спустять з очей одного факту, що коли має бути тривалий мир, то перемога над націстичною Німеччиною є тільки першим кроком до нього. Також мусить іще бути запевнена свобода Фінляндії, Латвії, Литви, Естонії, як теж свобода Польщі і Чехословаччини.

Полк. Дру про Україну.

Також, каже Дру, незаскоро буде підкреслити, що справедливість і міжнародня чесність, як теж і усталення відносин у східній Европі вимагають, щоб 35 міліонів українців були звільнені зпід жорстокого ярма Сталіна й одержали повну державну суверенність над величавим краєм, який лежить на схід від Румунії. Вони, тобто українці, не симпатизують з Москвою і мають право жити свобідно.

Дальше пише Дру, що є ще й інші проблєми до полагоди. І тут він звертає знов увагу світу на „нападання на права інших народів цеї варварської потуги", перед якою остерігав уже сам Карл Маркс. Він каже, що аліянти мусять поступати рішучо з Росією, бо це буде теж одною ланкою у покінченні з теперішньою війною і в заведенні тривалого миру.

Як бачимо з наведеного, то справа стоїть якнайліпше для українців, коли такі консервативні політики, як Дру, висказуються в такий спосіб про полагоду української справи і ставлять суверенність українського народу нарівні з суверенністю інших державних народів.

Треба обєднання.

Уже супроти таких голосів як полк. Дру, як і у власнім інтересі, треба тепер українцям виступати як одно зорґанізоване тіло, що заступає справу поневолених українців на рідних землях. Треба, щоб чужинці знали, чого всі українці домагаються.

У Канаді обєдналися дотепер лиш дві ґрупи, т. є українці греко-католики і гетьманці-державники та націоналісти з УНО. Союз Українців-Самостійників покищо заявив, що з націоналістами з УНО не обєднається, бо вони в очах канадійського уряду скомпромітовані своїми передвоєнними симпатіями, а почасті і кооперацією з німецькими націстами та гітлерівцями. Та по правді не є так, як це представляє СУС. До канадійської експедиційної армії вписались досі переважно члени УНО, а є їх, як кажуть, у канадійській армії кілька тисяч. Канадійський уряд дивиться на цілу справу з точки бизнесової. Він дивиться на діла, а не лиш на слова та на те, що хтось вічно хвалиться своєю льояльністю, а поза це мало що робить для виграння війни. Обзнайомлені зо справою твердять, що отавський уряд дивиться на ті дві непримирні з собою українські партії як на евангельського ф а р и с е я й митаря. Оправдання й признання одержав каючийся митар, а не гордий і вихвалюючий себе фарисей. Якби не було, то треба, принаймні провідникам, розуміти, що Чеймберлин і Далядіє кооперували в Мінхені з Гітлером і націстами, а тепер їх ніхто за те не осуджує і не каже, що вони тим скомпромітовані, що думали, що дійдуть з Гітлером до ладу. Прихильний українцям **проф. Симпсон** у Саскатуні, що недавно вредаґував анґлійський переклад Історії України проф. Дорошенка, вже кілька разів взивав проводирів саскатунських українців до обєднання й зорґанізування одного всеукраїнського канадійського представництва, яке би заступало всіх українців перед канадійським урядом. До того самого мав намовляти вінніпеґських українців і не так дуже нам прихильний **проф. Кірконел**, що звязаний більше приязню з поляками та полягає більше на їхніх інформаціях відносно українців.

Здається, що ті два визначні канадійці повинні бути міродатними чинниками для канадійських українців і спричинити їхне обєднання, бо „небезпека на часі" і мирові переговори можуть нас застати не тільки необєднаними, але розсвареними, як це сталось було при кінці попередньої війни, що принесло нам необчислимі шкоди. Таке не сміє тепер повторитись. І віримо, що не повториться ні в нас у Канаді, ні у стейтах.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

И. К. — Дякуємо за вітинок. Таких голосів тепер багато у всій польській пресі.

А. К., Содбурі, Онт. — Тепер здержали висилку, бо були ріжні перешкоди.

ФІНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ КЮСТІ КАЛІО ОГЛЯДАЄ ПРОТИЛЕТНИЧІ БАТЕРІЇ ПІД МІСТОМ ГЕЛЬСІНКІ.

Клявдія Бобикевич.

У ТІНІ ГЕРОЇВ

(Спомин з недавньо минулого).

18)

Показалося, що це був сотник Бондаренко, добрий товариш отамана. Ми попросили сідати й обідати з нами, від чого він не відмовився. Як сам признався, йшов уже більш як 4 години пішки з міста К. та зголоднів добре.

„Вас наче сам Бог до нас післав. Будете нам за кума!" — скрикнула нагло отаманша.

Сотник випрошувався, що він не злагідний до тої чести. Не має зайвої хвилини, а мусить якнайскорше вертатись. до того не має ні крижма, ні ланцюжка дитині на шию, як водиться у православних.

Але отаманша не відставала. Вона запевняла його, що обійдеться і без ланцюжка цим разом. А про інші речі, як полотно, крижмо, то я вже подбала.

Ми хотіли, щоб ці хрестини вийшли по можності святочно й гарно. Цеж не будений акт, такі хрестини. Хайби гарний спомин лишився навіки. При освітленій ялинці та прибраному цвітами столі мій батько охрестив, помазав і благословив малу Галюсю Тютюник. Пізніше вписав її у наші сільські метрики, де вже були вписані мої діти, що родилися в Галичині.

— — — — — —

По хрестинах отаман пішов із сотником у свою кімнату, де вони оба довго побули. Натомісць отаманша лишилася з нами. Вона тихо плакала, а її плач лягав нам тягаром на душу. Ми старалися її розвеселити, бо приписували її розніжнення хрестинам. Батько ходив по кімнаті та покурював. Час від часу ставав біля вікна, де гралися й гомоніли діти, а потім знову ходив.

„Я плачу, бо Бондаренко прийшов", обізвалася отаманша. „Він має вісті з України, з Києва, для Юри. Його туди кличуть тамошні орґанізації. Юра захоче туди піти"...

„Та деж це можливе, пані? — завважив батько. За його голову большевики наложили високу ціну. Його зараз і вбють, коли туди перейде. І отаман це добре знає!"

Отаманша глибоко зідхнула.

„Це правда, що Юра те знає. Але, як я бачу, то він усежтаки туди поїде. Його манить небезпека, більше, як що. Він усе покине, і мене і діти, що їх дуже любить, а віддасть життя за... Україну. Хочби і зараз. Осьтут. Нема сили в світі, щоб його спинила, здержала! Для ідеї піде на смерть, хочби зараз".

Мені аж холодно стало від цих слів. Цеж неминуча смерть. Страшна, таємнича, а ця людина йде відважно на неї. Без надуми, без жадного вагання...

Отаманша, обтираючи сльози, говорила:

„Бондаренко був уже в осени в нас, у Львові, з тим предложенням, щоб Юра поїхав з ним туди, в Україну, але я перемовила його тоді, щоб іще пождав з тим переходом. Часи такі непевні, а діти малі. Галюся мала ледви кілька тижнів і була нехрещена. Нині ситуація настільки змінилася, що діти більші, але майбутність справді все непевна для нас. Побачимо, що скаже сотник. Може приніс які добрі новини?"

Батько здвигав плечима й розкладав руки. Це робив усе, коли був дуже зворушений.

„Але ми вас не пустимо! Лишаєтеся в нас, доки не звільниться Україна від клятої Москви. Тоді вернетеся з великим триюмфом до своїх, додому".

Отаманша сумно всміхнулася.

„Щире спасибі за теплі, добрі слова, але вже так довго сидіти у вас не можемо! Ніяк нам бути тягаром чужим людям. Думаєте, що я не бачу, що й у вас не переливається?... Нинішні страшні часи, що оце переживаємо".

„Що за часи?" — підняв голос отаман, що саме ввійшов у кімнату з сотником Бондаренком.

„А що, правда, що лишаєтеся з нами. Не їдете в Україну?" — не видержав батько й запитався.

Отаман лише махнув значучо рукою.

„Ще підожду до весни, коли потепліє, хоч мене вже тепер там ждуть. Свої щирі, вірні люди, що наче вівці без проводиря. Оце тому десять днів як сотник вибрався з Києва до нас і ледве тепер добився сюди. Шукав по цілому Львові, так слід мій затерли там. Большевики й собі переказують до мене, що коли я сам і добровільно перейду до них, то не зроблять мені нічого злого. Навпаки, я дістану працю й зможу заробляти для своїх. Але хай іще пождуть товариші. Не так спішно, як вони думають. А ще посилають до мене також білоґвардійці з Франції, щоб я до них перейшов та розпочав протикомуністичну акцію. Своїм авторитетом я зміг би багато зробити для них. Але я відразу відмовився з ними спільне діло мати. Вони дуже непевні, ті монархісти. Чи так, сотнику?"

— „Точно так! — відповів сотник.

Я не могла вспокоїтися. Тут говорили про перехід кордонів, начеб це така собі звичайна і не дуже ризиковна річ. Тут говорили про майбутню смерть так спокійно, природньо, коли саме лише згадка про неї викликувала в мене великий жах і поденервування. Вже саме слово „смерть" кожному з нас таке немиле й відразливе, що оминаємо його, де лише можемо...

„Большевикам нема що вірити. Чуєш, Юра?... Вони можуть усе обіцяти, навіть і найбільші ласки, якби-ти справився лише йти до них. А скоро ти будеш у їх руках, тоді вони вже покажуть тобі свою силу. Замучать тортурами й убють, як собаку. Я таке віщую віддавна"...

„Люба моя, таж і я не в тімя битий іти до них зараз. Може й завтра! Нехай іще „немножко" підождуть! Ждали більше, а менше осталося".

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ВУЙКО СЕМ ПРИ МИРОВІМ СТОЛІ.

Департамент стейту складає комітет, що має простудіювати, які інтереси Злучених Держав будуть зачіплені на мировій конференції, що наступить по закінченні теперішньої війни, та як їх боронити.

Мирової конференції ще не видно, а Вуйко Сем уже приготовляється.

Хто хоче збирати жнива в осени, мусить сіяти на весну, якщо не перед зимою.

ОГЛЯДАТИСЯ НА ФАКТИ.

Встановлення спеціяльного комітету могло би видатися чимось зовсім зайвим. Невже треба аж студіювати, щоб знати відповідь на такі питання, як: Яке положення займає в світі Америка? Які її інтереси в світі? Як їх боронити?

Моглоб видатися, що американцеві нема нічого лекшого, як відповісти на ці питання. Американець повинен відповісти на них без студіювання справ. Просто, як хто запитає, він повинен з місця відповісти.

Та департамент стейту видно дивиться на справу інакше: щоб на такі питання відповісти, треба не лише мати голову на карку, але й треба справи простудіювати. Фантазії говорити легко, але тут не про фантазії йде, а про факти, факти важніші від фантазій.

БУДЕ, ЧИ НЕ БУДЕ?

Ґен. Гю Джансон каже, що встановлення цього комітету мабуть зайва робота, бо Вуйкові Семові не буде так легко дістатися на мирову конференцію.

Мовляв, як виграють німці, то його не пустять німці. Як виграють аліянти, то й вони його не пустять. Вуйко Сем дістанеться на конференцію лише в такому випадку, якби Вуйка Сема покликано до війни ще до її закінчення й Вуйко Сем приступив до неї. Ґенерал Джансон не припускає, що Вуйко Сем захоче до війни приступати, бо хто до війни приступає, мусить щось до війни дати, а Вуйко Сем не захоче нічого дати, бо він не хоче з війни нічого дістати.

Якщо такий багач, як Вуйко Сем, не має великої надії дістатися на той бенкет, то яку надію можуть мати менші й слабші гості?

ПЕРЕМОГА ПРИ РОЗГРІ.

Поза те ґенерал Джансон передбачає хіба одну можливість, що Вуйко Сем дістане запрошення на мирову конференцію.

Цю можливість він бачить у випадку розігранки. Себто, як воюючі сторони доволочуться до повного виснаження, без остаточного ослаблення одної сторони. Як у такім випадку Вуйко Сем мав би велику силу й готов був її уживати, він міг би бути запрошений погодити посварених.

Таку ситуацію Джансон уважає зовсім можливою, одначе Вуйко Сем міг би стати посередником між посвареними лише тоді, якби він був справді у цій війні невтральним, себто безсторонним.

ВІЙНА Й ПОСУХА.

Коли у Вашинґтоні департамент стейту ломить собі голову над тим, кого вибрати для розсліду фактів про американські інтереси в теперішній війні, й коли по краю йде дискусія то за Финляндію, то за Росію, в Америці не всі люди займаються воєнною політикою.

Каже один публіцист, що коли в столиці Небраски зібралося товариство в домі банкира, в котрому були бизнесмени й редактори, то вони зовсім не говорили про Фінляндію й світову війну, а про те, чи садити кукурудзу і як привернути краєві колишні обильні доці.

Політикам у Вашинґтоні може здаватися, що фінська війна найважніша справа краю, але люди в краю дивляться за тим, з чого хліб їдять.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ БРОНСВИК, Н. ДЖ.

Український Культурний Молодечий Клюб.

Десь із початком вересня минулого року заснувався в нашім містечку „Український Культурний Клюб". Вже від довшого часу давалося в нас відчувати брак якоїсь організації для молоді, бо, ніде правди діти, в нас може більше як деінде організаційне життя буряном поросло. Нараховують у Ню Бронсвику і сусідних околицях понад 150 українських родин, одначе якогось сліду їх довголітнього тут перебування якось не можна завважити. Наше старіюче покоління відходить, не давши своїм дітям твердого національного виховання, ані не лишивши якогось народнього дому, чи салі. Нема тут української церкви, а тимсамим і школи. Нема якогось поважнішого товариства чи організації. Старші збайдужіли до всього, а молодь відчужується.

На такому ґрунті засновано вище згаданий клюб. Молоді українці, роджені тут в Америці і там в рідній Україні, беруться до тяжкої праці: зорганізувати нашу молодь у тій місцевості, щоби дати їй можність пізнати, хто вона, себто з байдужих до української справи молодиків — виховати свідомих українських патріотів. Праця не легка, але коли є добра воля й охота до праці — то успіх буде певно.

Як працює клюб? Що пятниці відбуваються сходини, на яких попри полагоджування біжучих справ члени читають дещо з української преси по англійськи (анґ. додаток до „Свободи") і українськи, співають українські пісні. З нагоди річниць важних подій у житті українців відчитується для членів відповідні реферати (Листопад). Намічено низку лекцій з української історії і літератури. Підготовляється аматорську виставу. Перед святами члени, що вміють співати, відбули кілька проб з колядами. Як вислід їх праці є $53.75, заколядованих на українських збігців і жертви війни. Цим своїм учинком підчеркнули наші молоді, що доля їхніх братів там в Европі лежить їм на серці.

Щоб успішніше працювати та якнайбільше приєднати членів, конечне є поперття наших старших громадян. Якщо молодь хоче працювати, то батьки мусять їй помогти. Треба так робити, щоб уноки не мусіли ходити від хати до хати за приміщенням для свого клюбу, як це мусять робити тепер діти. Це зрештою не є ласка, але святий обовязок супроти свого народу і своїх дітей.

Член.

Евген Скоцко (Вашингтон, Д. К.).

ЗА ЖЕРТВЕННІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ В АМЕРИЦІ

Я був учасником останнього, 8-го Конгресу „Обєднання", що відбувався в Ню Йорку з початком грудня минулого року, й поділяв з іншими учасниками захоплення тим духом, тими тенденціями, намірами та плянами, під знаком яких цей Конгрес відбувався. Вони виливали з натури того положення, в якім знайшлася українська нація та ціла українська справа, яка нам тут на чужині є дорога. Ціла воєнна ситуація в Европі; факт, що майже ціла Україна, опинившись під советським забором, зістала відрізана від світу та що зникла всяка можливість якоїнебудь політичної акції з терену самої України; обовязок української еміґрації, особливо в Америці, перейняти на себе тягар заступництва українського питання перед чужим світом; конечність справжнього обєднання українських сил для спільної та посиленої акції — все це складалося на мотиви, що промініювали з промови кожного бесідника, з вислову кожного делеґата, які забирали голос на тому важному зібранні.

Всі говорили про це отверто та з переконанням. Та й довго говорили. А що всі прибули, з винятком гостей, були заступниками зорганізованого українського громадянства з усіх сторін Америки, то не могло бути ніякого сумніву, що говорять в імені своїх громад і товариств та що, якіє, їхнє громадянство розуміє та відчуває всі ті справи таксамо, як і вони, й готове піддержати ту акцію, яку їх представники тут уплянують.

Обсяг праці закроєно дуже широкий. Дано почин до скликання Все-українського Конгресу та створення Верховного Репрезентаційного Тіла. Рішено піддержати та посилити працю Українського Бюра у Вашингтоні, розвинути необхідну поважнішу видавничу активність, і т. д., і т. д.

Минає вже другий місяць від часу, коли відбувся Конгрес Обєднання. За той час наші провідники та їхні головні організації зробили і дальше роблять все, що можливе, щоби підготовити ґрунт для реалізації тих усіх плянів. І, безперечно, зроблено вже дуже багато, головно коли йде про підготову Все-українського Конгресу. Але як же в міжчасі виконує свою частину обовязку цілий український загал? Його реакція на ділі є зовсім інша, зовсім неочікувана.

Цікаві наші люди на еміґрації, особливо таки в Америці. Попри їхні обовязки супроти прибраної американської вітчини не можна їм закинути браку щирости супроти ідеалів їхніх братів іззза океану. Багато вони вже помогли Україні в минувшині. Коли нераз поглянеш на якесь більше українське зібрання, бачиш як море голов із запертим віддихом ловить кожне слово, що лине від бесідника з трибуни, чуєш, як реагують чутливі українські душі на кожний вислів про долю рідного краю. І щиро реагують. Маєш певність, що ці люди вірять у праведність і остаточну перемогу української нації там, в Европі. Жертвують, скільки можуть.

Але ось надійде якийсь скрутний момент, який саме вимагає видержливости та якнайбільше жертв. І нагло зявляється якась епідемічна апатія. Один дивиться на другого, той на третього, й нічого не виходить. Кожний вагається сягнути в кишеню і жертв нема. Нема тої спонтанної реакції, що передтим, коли, як декому здається, „все йшло добре". Чому це так? Невжеж наш загал уміє здобутися на відповідний відгомін лише тоді, коли наша лодка пливе по спокійній воді, хоч і далеко їй ще до мети, а тратить духа, коли перед нами виринають пороги, які треба перебристи, напружувши всі сили й нерви, та коли та мета вже може й дуже близька?

Коли ще існувала Польща та гнобила частину нашого народу та проти неї ріс і боровсь український рух, а українство на всіх ділянках життя ставило опір ворожому наступові, як польському так і московському та іншим, наш загал засяяло помагав визвольний акції і задоволяв по змозі всі пильні потреби української нації на рідних землях. Все це йшло довгий час утертим шляхом. Але ось зявився в Европі буревій. Його ми, зрештою, сподівалися. Большевики зайняли Західню Україну, ввесь устійнений організаційний порядок в краю силою того факту захитався, посипалися з усіх боків усякі удари, навіть і на нас тут в Америці. Обставини спричинили конечність акції й на інших полях, а в краю за той час почато наладнувати апарат боротьби з ворогом із нутра, серед нових обставин та іншими, мабуть, технічними засобами, ніж дотепер.

А наш загал на еміґрації наче приголомшило.

Кожний з нас добровільно служить українській ідеї в такий спосіб, до якого є предиспонований. Наші провідники служать цій ідеї своєю умовою працею по організаціях, ріжних установах та видавництвах. І — хай загал це оцінить самий — роблять у своїх ділянках це, що їм можливо зробити. А решта громадянства, яка не має змоги та й потреби займатися того роду працею, завсіди давала вираз своїй відданости цій справі матеріяльними жертвами. І сьогодня, в такому важливому моменті, деж ті жертви? Де ті гроші, яких саме тепер страшенно потрібно?

Прийшли перші удари з початком війни, жертви громадянства моментально припинилися. Тоді поясньовано це хвилевим спанталиченням та надією, що як тільки загал зорієнтується та, як то кажуть, прийде до себе, все наладнається. Прийшла пора Листопадових Свят, яка завсіди була обильною в громадянські жертви. Проминула й вона, жертв не було. Настала пора Різдвяних Свят — коляда. Проминув і той час, а приходів зо збірок таки нема. Здавалосяб, що може сентимент громадянства пересунувся в сторону якоїсь одної політичної групи. Нічого подібного, жадна група не може похвалитися поважною збіркою на народні цілі. А в міжчасі, як я вже сказав, іде кампанія за обєднання та скупчення пляни ширшої політичної акції. Але звідки візьметься підстава на ту акцію?

Український загал в Америці знову духово здрімнувся. Інакше не можна собі цієї ситуації пояснити. Бож часи тепер не гірші, ніж були вже нераз передтим, щоб можна було думати, що люди не можуть прямо спромогтися на ніякі жертви.

Дехто завважує, що люди не знають, на які цілі тепер слати ті гроші. Це може й є справжня причина того застою, одначе зовсім неоправдана. Про це, як сьогодня справи стоять та в який бік нам треба скерувати свої зусилля, безнастанно пишеться в нашій пресі та й світові події нам це вказують. Коли вже не можна слати на Рідну Школу, на інвалідів, шпиталь, Просвіту та інші цілі, які ми спомагали передтим, то на їх місце **виринула ціла низка інших потреб.** Передтим ми особливо добре знали про те, як ллється українська кров під Польщею. І на ту кров наші люди реагували своїми жертвами. І навчилися так, що чим більше крови полилось, тим більші були їх жертви. А тепер, начеб та кров перестала литися. Сьогодня Українці також проливають кров під мурами ГПУ, і не жаліють її, але й глядять у наш бік у надії, що ми виконаємо ту частину боротьби, якої вони самим пролиттям крови не можуть виконати. Революційна боротьба в Україні дальше ведеться, під кермою тих самих сил, що й передтим, і дальше потребує піддержки. А ми за неї наче забули.

Під сучасний момент, коли політичні заходи за кордоном є таксамо важні, як і чинна акція на землях, українська боротьба переноситься й на інші фронти. На ті фронти, які саме ми, еміґранти з України, мусимо держати. З цього наш загал мусить здати собі справу й мусить зрозуміти, що треба складати датки на політичну акцію та інформаційну працю за кордоном, так, як передтим жертвувалося на інші цілі, хоч занедбувалося саме ті ділянки, з великою шкодою для справи.

І ще одну річ хочу зазначити. В минувшині вся збіркова акція відбувалася під проводом та за заходами наших більших та діючих організацій. Так, безумовно, повинно бути й на будуче. Громадянство повинно мати це на увазі й дальше горнутися в ряди тих організацій, бо без їхнього існування, а властиво без оправного функціонування їхнього апарату всі зусилля загалу булиб цілковито розпорошені.

Ми нераз твердили, що на українську еміґрацію, головно американську, припадає важна роля у визволенні України. Якщо так, то я є певний, що саме **тепер** та хвилина настала. На жаль, треба ствердити, що чомусь саме тепер український загал недописує як слід своєю жертвенністю.

Отже коли сьогодня Україна покладає на нас надії та чекає, щоби ми за неї заступились, і коли як наше українське серце так і обставини наказують нам цей обовязок на себе підприняти, й коли ми це робимо добровільно, тож ясно, що цей тягар мусимо нести **всі спільно**, чи то професійний інтеліґент, чи робітник, фармер, чи підприємець. Діло це мусимо виконати при помочі своїх власних, а нічиїх інших засобів — своїм мізком і своїми грішми. Але першусього треба памятати, що попри всі, хочби й найкращі пляни та заходи тих, яким припадає робити, в дійсності не можна буде поступити ані кроку вперед, якщо відсутна буде та зброя, що криється таки в широких масах нашого загалу — добровільна та обильна жертвенність. Так, без грошей, зібраних від нашого громадянства, нічого не можна буде вдіяти.

Це повинні взяти під розваґу всі місцеві товариства та громади. На мою думку, вони, першусього, не повинні задержувати в своїх касах збірок — якщо їх мають — призначених на народні цілі, бо їх треба для ведення роботи як тут так і в Европі. Повинні також повести свіжу та живу працю над придбанням фондів. Вже всі головні наші організації, майже без винятку, заявили свою добру волю обєднатися для спільної акції, відсуваючи на бік усякі ріжниці, які їх дотепер ділили. Вже заповіджено Український Конгрес, вже намічено, зглядно ще намітиться велику працю для Верховного Репрезентаційного Проводу, який перейме на себе право заступати українську справу. А коли ще й від громад пічне надходити піддержка у виді грошевих пожертв, тоді й пічне рости справжнє довіря до „власних сил".

Із пієтизму.

— Чому ви, пані, вже чотири роки даєте тесаме оголошення: „Випродаж з причини смерти власника"?

— Боженьку, досі не можу віджалувати мого небіжчика.

ДЖЕЙМС Г. Р. КРОМВЕЛ, НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОСОЛ У КАНАДІ.
Кромвел у середині, направо його жінка, наліво канадійський премієр Мекензі Кінґ, що його витав при приїзді до Отави.

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подає Степан Куропась.

Різдвяні Свята латинського й українського обряду перейшли в нас дуже торжественно. Перші з них, як писали часописи, були найбагатшими від 1929 року. Міські торговці всякого краму вторгували цього року 110 міліонів долярів. Незвичайно утруднена була поштова достава листів. З причини навалу поштових посилок треба було чекати 2—3 дні на листи в місці, а деякі прийшли на місце призначення аж по святах. Свята були теплі і без снігу. За це свята українського стилю були сніжні і пригадували Різдво в Україні. В українських церквах виголошено глибоко патріотичні проповіді з нагоди Христового Різдва. В проповідях порівнювано „визвольника" Сталіна з Іродом, що завзявся був знищити Христа і велів вирізати 10 тисяч дітей, але малого Ісуса не дістав у руки. Так і Сталін, хоч нищить українців, то українського духа знищити не годен.

Консумпція води в нашому місті в порівнянні до інших великих міст є дуже велика. Бо Амстердам зуживає 30 гальонів води на одного мешканця денно, Берлін 38 гальонів, Лондон 43, Париж 47, Ню Йорк 142, а Шікаго 256 гальонів. Коли міряти культурний рівень людей запотребуванням води і мила, то Шікаго повинно бути найкультурнішим містом на світі. Та так воно не є, бо багато зуживаної денно води зуживається зовсім непотрібно і міське водяне бюро взиває мешканців міста до щадження води, а як примір ставить міста з меншим запотребуванням води.

Міські собвеї будують у нас вже цілий рік. 4,000 робітників працюють день і ніч над першою частиною собвею довжини всього 8 миль, якого кошти обчислюють на 45 міліонів долярів. Підземні „тюби" є всього 45 стіп під землею, збудовані з бетону і заліза та є будовані так, що мають видержати артилерійську і бомбову атаку з повітря („бомбпруф"). Собвей має бути готовий до року, а святочне відкриття має бути саме на Новий 1941 Рік. Вже тепер виробляють пляни на дальші собвейні дороги довжини 51 миль, що мають бути збудованиками 265 міліонів долярів.

Шікаговський район дає найбільше добровольців до американської армії. Наше місто є осідком 6-го корпусу армії, а за минулий рік з усіх вісьмох корпусів американської армії район 6-го корпуса дав найбільше число рекрута, бо аж 10,331 особу.

Організатор У. Н. Союзу з нашого району, п. Дмитро Білецький, виїхав в організаційних справах до Міннеаполісу. Секретарі відділів У. Н. Союзу з того міста перестерігали його, що там велика зима. Писали, що „правдивий Сибір" і тяжко з хати вийти, тому радили відложити поїздку. Та організатор п. Білецький, що має вже кількалітню практику в організаційній праці У. Н. Союзу, рішив, що зима повинна йому помогти в його праці на півночі, так, як помогла фінам. Мовляв, то добре, що люди не можуть з дому вийти, бо в Шікагу біда в тому, що люди часто з дому виходять і годі їх застати вдома. Організатор думає остатися в районі міста Міннеаполісу кілька тижнів, якщо буде цього вимагати потреба, бо йде про це, щоб не було ніде української громади, чи навіть хати, яка не завиталаб організатора У. Н. Союзу. Як „мобілізація, то мобілізація" — заявив при виїзді п. Білецький.

Будівляний рух у нашому місті на мертвій точці. За останніх 10 років приватні підприємства збудували 10,300 будівель, а державна адміністрація публичних робіт (Пі-Доблю-Ей) 2,414 домів — разом 12,714 будівельних одиниць. У цьому самому часі розібрано 20,000 старих домів, що вже не надавалися до вжитку. З огляду на це, що відносини за останніх 4 роки кращі, ніж за депресії в роках 1930—34 відчувається в місті брак помешкань. Федеральний уряд розпочав минулого року будову величезних будівельних проєктів, але забракло фондів, які мусить тепер конґрес ухвалити. З браку відповідних, вигідних і при тім дешевих мешкань тисячі шікаґців тікають за границі міста, де ставлять собі дешеві деревляні домики. Так поволі зникають одна за другою фарми, що окружали Шікаґо, і перемінюються в оселі міщухів, що видираються від міських високих податків на свіжий воздух.

Український Народний Союз причиняється в нашому районі до заключення нових подруж. В Іст Шікаґу, Індіяна, основано в минулому місяці новий молодечий відділ, число 452. До відділу приступили молоді хлопці і дівчата з Іст Шікаґа, які не всі взаємно себе знали, бо місцевість страшенно перемішана мадярами, болгарами, поляками, русинами, руснаками, ґаліціянами. Називаю тих людей так, як вони себе звуть. Українці не мають там своєї церкви, школи, ні дому, тому губляться серед чужого моря. Українці взаємно себе не знають, тому й нові подружжя українців переважно мішані й не все щасливі. Цей новий відділ, що на початок має 23 дорослих членів, причиняється до того, що молоді наші люди взаємно пізнаються. А вислід такий, що от молодий Володимир Гатала, предсідник відділу, заручився вже в неділю, 20 січня, з панною Анною Стадник. Досі одно другого не знали і не булиб ніколи пізналися, рапортує мені секретарка цього відділу, панна Анна Білик. Досі одно і друге мало свій круг приятелів, а новий молодечий відділ звів їх докупи. Крім усіх користей, які дає У. Н. Союз своїм членам, це ще одно ніде не записане добродійство, яке дає У. Н. Союз, бо хоронить нашу молодь перед винародовленням. В неділю, 13. січня, був я разом з організатором, п. Д. Білецьким, на перших зборах цього відділу. Не міг з дива вийти, як молодь у короткому часі заінтересувалася У. Н. Союзом, які пляни укладає на будуче. На мій запит, чи є велика надія розвинути відділ, посипалися відповіді: Певно, ще й яка! Нас тут досить, та досі нами ніхто не інтересувався. А це є дуже знаменне, бо віра — спасенна!

ПІВНІЧНИЙ ГІСТЬ НА ПОЛУДНІ.

Навіть так далеко на південь висунене місто, як Атлянта, в стейті Джорджія, зазнало цього року сніговиці.

Маланчин Вечір, або новорічну забаву з танцями по українському стилю влаштовує на нас все на велику скалю ОДВУ, або точніше, другий відділ згаданої організації, що носить іще й назву „Сини України"! Такий вечір відбувся в нас і цього року в суботу, 12 січня, у великій салі „Мірор". Коли ми нераз уживаємо в українській мові слів „битком набита саля", то слова ці до цьогорічного Маланчиного вечора заслабі, щоби правдиво означити цей натовп людей, що взяв участь у вечерницях. Приїхала навіть молодь зі стейту Індіяна. 99% присутніх це все роджена тут молодь, хоч немолода вже, бо багато з них уже „жонаті і дитяті". Цього року відносини в нашому районі не кращі від попередніх, праця не йде краще, а на вечерницях сипалися гроші, як полова. Я з дива не міг вийти, де ті „молоді люди" цього року грошей набрали, бо попередніми то „безгрішних" багато приходило, старалися протиснутися крізь двері незамітно, щоб не платити вступного. Це дуже відрадне явище. Скільки людей було на вечерницях, годі вгадати, бо були там союзовці, націоналісти, католики, православні, невтральні, але не буду далеко від правди, коли скажу, що було там повних три сотні молодих кандидатів в члени У. Н. Союзу, або, як у нас називають, „проспекти". Маланчин Вечір цього року, як і попередніх, мав староукраїнську північну сцену. Старим роком був союзовець Петро Костерська, який попрощався з українцями, та ті його закричали, як того, що не сповнив наших мрій, бо — ніде правди діти — 1939 рік був для всіх нас дуже трагічний. Новим Роком був син попереднього, Данило, теж малий союзовець. Звичайно, всі його щиро витали, як нову надію кращого життя.

Обєднання Українських Організацій в Шікаґу й околиці це нове організаційне тіло, покликане до життя українськими організаціями нашого району. Входять до нього відділи запомогових організацій, як У. Н. Союзу, У. Н. Помочі, Провидіння, У. Р. Союзу, українські церковні громади (католицькі і православні), політичні організації ОДВУ, Союз Гетьманців Державників, Українсько-Американський Клюб, Союз Українок, Організація ім. княгині Ольги, Український Золотий Хрест, Молоді Українські Націоналісти, Громадянські Клюби з Гарвей і Елмвуд Парку та безліч інших менших і більших організацій, товариств чи інших правних осіб. Словом, створилося в нас „Обєднання" в повному значінні цього слова. Перед створенням цього тіла йшли в нас переговори, торги, ще раз переговори, але кінець діло хвалить. Що було, минуло. Покищо забувають люди старі гріхи, а думають про працю на будуче, про одно велике протестаційне чи якеб там не було віче, про зближаючийся Всеукраїнський Національний Конгрес 16—17 березня б. р. Обєднання ще не мало змоги і часу виявити великої праці, але досі його стараннями вникла в нас братовбивча гризня і люди наші одні других знов здоровлять, коли переходять попри себе, зачинають одні другим дивитися прямо в очі. Одначе становище всіх відділів Українського Робітничого Союзу досі неясне, хоч представники Центрального Комітету згаданих відділів заявили охоту до співпраці, а в розмові з приватними людьми довідуюся, що співпраця дійсно буде.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПІТСБУРҐ, ПА. Місячні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, відбудуться в неділю, 4. лютого, в годині 2. пополудні, в гали Клюбу, 723 Карсон Ст., С. С. Всі члени пожадані явитися на збори, бо є важні справи до обговорення. Також буде вибір делеґата на конґрес американських українців. Також нагадується членів, щоби платили свої вкладки на час найдалі до 25. кожного місяця. За незаплаченого члена гроші не вишлеться, тож щоби не було нарікання, коли буде суспендований. — Іван Войтович, предс.; Дмитро Василюк, секр.-кас.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301., відбудуться в неділю, 4. лютого, в год. 1. сполудня, в парохіяльній галі, 1944 В. Ірі вул. Проситься всіх членів прибути на ці збори, а переважно тих членів, що довгують до Товариства ще з минулого року, щоби вирівняли свій довг. Не чекайте, щоби секретар писав листи до кожного члена зокрема і просив вас, щоби ви прийшли й заплатили. Кожний добрий член Союзовець повинен вже настільки зрозуміти, що він не робить нікому ласки, тільки собі добро і своїй нації. Якщо навчимось щось доброго створити в Тов., то напевно, що в найкоротшому часі будемо вміли щось доброго зробити для нашої дорогої Неньки-України. — Іван Медзяк, предс.; К. Ґавліччинський, кас.; М. Горний, секр.

АКРОН, ОГАЙО. На відбувшихся 21. січня 1940. року зборах Бр. Сош. св. Духа, від. 295., вибрано отсей новий уряд: М Філяс, предс.; І. Гурин, заст.; В. Пулк, секр.; М. Іванцьо, заст.; М. Петруха, кас.; І. Цепко, заст.; А. Цепко, Е. Тивончук і К. Цепко, контрольори; Д. Міскало, Й. Баранецький і Г. Лесьняк, надзирателі хорих; С. Дудівка, хоруний; С. Яворський, дверник. — Василь Пулк, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(78)

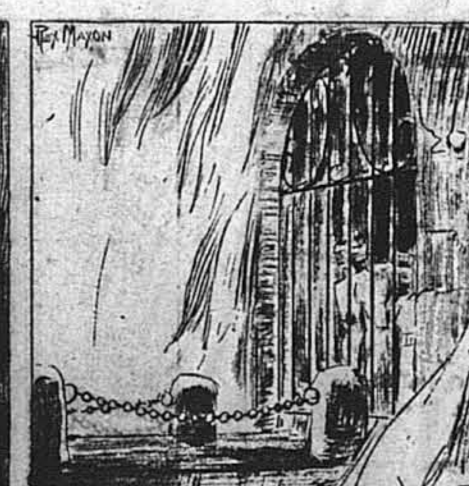
Тепер усі зачули те, що Тарзан зачув трохи раніше. Вони чули голосний тріскіт якогось сильного вогню. Ступаючи поволі вперед, вони по хвилині зачули сірчаний запах. Але що вороття для них не було, то вони йшли обережно далі. Повітря ставало чимраз гарячіше, а разом з тим утікала від них надія на рятунок.

Тунель скручував наліво і втікачі мусіли ним іти. Вийшовши з закруту, вони побачили здалека від себе справжнє полумінь. Майор Буртон зупинивсь і промовив: „Я не раджу вертатись. Поворот рівняється самогубству. Але так видається, що й шлях перед нами закінчується якимось проклятим пеклом".

Шлях провадив все вище і вище. По кількох хвилинах маршу наші втікачі станули перед великою брамою, вбудованою з залізних штаб. Крізь неї видно було, що діється далі. В нутрі клекотів вогонь, немов у кратері якого вулькану. Хвилину всі мовчки дивились на вогонь. Далі Пері зговорив: „Це осідок самого чорта".

Всі мовчали. Ніхто не мав охоти щонебудь завважувати. Тому Пері знов відізвався: „А ми попали самому чортові в зуби". Пері не тратив доброго гумору. Тарзан любив це, хоч сам був заклопотаний поважними думками. „Це підземелля вогнів Тору", завважив він. „Там, наверха, є святиня, де спалюють жертви на руках божка Панту".

— Тату, тату, ходіть скоро, наш бик узяв на роги тету Доцю!

— Боженьку! Щоби йому бодай що злого не сталося!